

100 jaar jeugdzorg in West-Brabant

Jeugdzorgherinneringen hebben betekenis voor de toekomst

Update projectplan 6 augustus 2021
stichting 'Geschiedenis Jeugdzorg West-Brabant'

1. Inleiding

Het verleden verdient een toekomst

Het project '100 jaar jeugdzorg in West-Brabant' wil verhalen en herinneringen van 100 jaar jeugdzorg in West-Brabant breder toegankelijk maken door herinneringsborden op memorabele locaties, podcasts, documentaires, presentaties en (optie) videoclips.

Het project werkt toe naar een hoogtepunt rond de jaarwisseling 2021/2022, wanneer de verzamelde verhalen gepubliceerd worden door middel van podcasts, die te beluisteren zijn via QR-codes op herinneringsborden bij twaalf of meer (voormalige) jeugdzorglocaties in West-Brabant, alsmede via een documentaire, websites en (nog in onderzoek) via videoclips.

Bij dit project maakt stichting 'Geschiedenis jeugdzorg West-Brabant' dankbaar gebruik van de praktijkervaring van jongeren, van de expertise van stichting Verhalis (verbeelders en vertellers van erfgoed, www.verhalis.nl) en van stichting Erfgoed Jutz (conservator van de geschiedenis van Westbrabantse jeugdzorg, www.erfgoedjutz.nl).

2. De betekenis van verhalen

Waarom verhalen behouden?

Westbrabantse jeugdzorginstellingen hebben voor veel mensen een belangrijke rol in hun leven gespeeld. Oud-bewoners zijn er voor een deel van hun jeugd opgegroeid en vragen zich achteraf af wat dat voor hen heeft betekend. Veel oud-medewerkers hebben er hun vak geleerd en werken nu in wijkteams en elders in de jeugdhulp, veelal in West-Brabant. Andere collega's zijn inmiddels met pensioen. Van hen horen wij dat zij het een goed idee vinden dat er iets van die geschiedenis bewaard blijft. Daarom verdient jeugdzorg een plek in de Westbrabantse geschiedschrijving.

Het project '100 jaar jeugdzorg in West-Brabant' wil 'oude herinneringen', die herleven bij het zien van beeldbepalende panden in West-Brabant, koppelen aan 'levende herinneringen' van jeugdigen en jeugdzorgwerkers over de betekenis die jeugdzorg in hun leven heeft gehad. Ervaringen van toen zijn bovendien lering voor de jeugdzorg van nu. Ze kunnen helpen om valkuilen te voorkomen.

Meer dan alleen nostalgie

Dit project is meer dan alleen nostalgie over het verleden. Het is de boodschap van de geschiedenis van 100 jaar jeugdzorg in West-Brabant. In die jaren zijn ontelbaar veel kinderen geholpen. Met veel toewijding en compassie van jeugdzorgwerkers. Want was werken in de jeugdzorg in kerkelijke tijden 100 jaar geleden een roeping, in zekere zin is dat nog steeds zo.

In die 100 jaar zijn de opvattingen over jeugdzorg wel flink veranderd.

Jeugdzorg was 100 jaar geleden nog vooral liefdadigheid, geleid vanuit de verschillende denominaties in Nederland. Begeleiden van ouders was aan de pastoor of de dominee of anders aan de kinderbescherming en verblijf van kinderen in internaten was heel gewoon. Tegenwoordig is dat heel anders is jeugdhulp vooral ambulante hulp vanuit jeugd- of wijkteams, veel meer gericht op het hele gezin.

In vroeger jaren is de hulp soms niet gegaan, zoals we die heden ten dage geboden zouden hebben. Soms liepen en lopen kinderen schade op in de jeugdzorg. Dat is niet goed, maar dat krijgt in publiciteit vaak meer aandacht dan de verhalen van de kinderen die door jeugdzorg weer toekomst kregen.

Want opvoeden in gezinnen ging en gaat niet altijd probleemloos. Zo'n 2% van de kinderen in Nederland heeft zelfs zoveel, vaak complexe problemen of zo onmachtige ouders, dat zij niet thuis of bij familie kunnen blijven wonen.

Langzamerhand worden de kinderen en de jeugdzorgwerkers van de afgelopen jaren ouder en zal hun geschiedenis vergeten worden. Langzamerhand gaan we ook vergeten hoe de jeugdzorg in die jaren is geweest. We willen aan de hand van nieuwe inzichten graag vernieuwen, maar moeten oppassen om niet in oude valkuilen te belanden. Daarom is het belangrijk om de geschiedenis te kennen.

Die geschiedenis is meer dan het bewaren van films en krantenknipsels. Die geschiedenis wordt het best uitgebeeld door de verhalen van de mensen die het meegemaakt hebben, van volwassen geworden kinderen en van oud-medewerkers, die deels met pensioen zijn, maar waarvan een flink deel nog steeds hun 'roeping' vindt in de jeugdhulpinstellingen.

Verhalen toegankelijk maken met moderne technieken

Verhalen bewaren is in de eerste plaats luisteren naar oud pupillen en oud-medewerkers.

Maar: hoe bewaar je ze en hoe maak je ze toegankelijk?

De kern van het projectplan '100 jaar Jeugdzorg in West-Brabant' is om die verhalen toegankelijk maken met moderne technieken.

- 1) Op locaties met herinneringen aan jeugdzorg komen bordjes met vermelding van de historie van die plek en een QR-code, waar men met een smartphone de verhalen van die locatie als in een korte podcast kan beluisteren. Op pagina 5 een voorlopige lijst van twaalf op te nemen locaties en toelichting op die keuze. Die lijst kan uitgebreid worden tot maximaal veertien locaties.
- 2) Er komt een feestelijk moment om de verhalen te lanceren. Daarbij wordt gedacht een radio-documentaire 'Ontwikkeling van de jeugdzorg aan de hand van levensverhalen', die aangeboden wordt aan diverse omroepen en te beluisteren is via de websites van 'Geschiedenis jeugdzorg WB', Verhalis en Erfgoed Jutz. Omroep Brabant heeft hiervoor al interesse getoond.
- 3) Link leggen met het nu: hoe kan dit project jongeren in de jeugdzorg van nu ten goede komen? Jongeren betrekken bij de podcasts. Jongeren van nu uit de jeugdhulp of in opleiding daarvoor betrekken de interviews van degenen die toen in de jeugdzorg zaten.
- 4) Optie: Link leggen met beeldmateriaal uit archieven en die verwerken in ondersteunende videoclips. Daarbij ook jongeren betrekken bij het zoeken van beeldmateriaal uit archieven en maken videoclips.

Het project heeft de steun van Erfgoed Brabant (www.erfgoedbrabant.nl): mw. A. Gaalman.

3. Rolverdeling

- Stg. Geschiedenis Jeugdzorg West-Brabant is verantwoordelijk voor het project en de fundraising. Het bestuur bestaat uit W. Willems (o.m. oud-wethouder Breda), J. Hopstaken (archivaris Westbrabants Archief) en C. Dresen (oud-directeur Westbrabantse jeugdzorginstellingen).
- Verhalis: organiseert de interviews van de gekozen personen, coacht de deelnemende jongeren en verwerkt die tot korte podcasts en tot een radiodocumentaire. Zie ook pagina 6.
- Erfgoed Jutz: zoekt oud cliënten en oud-medewerkers met het oog op de te houden interviews. Daarbij wordt gelet op diversiteit van in te brengen verhalen en wat te leren is van positieve en negatieve ervaringen. Zie ook de link naar een artikel in BNdeStem van 4-4-2021 (pagina 7).
- Samen: opstellen projectplan, leggen van contacten voor de uitvoering van het project, vaststellen van de te interviewen personen, vaststellen van de uiteindelijke output, het organiseren van PR.
- Projectgroep: voor de inhoud van de podcasts wordt een projectgroep gevormd bestaande uit Verhalis, mensen van Erfgoed Jutz en andere betrokkenen, waaronder Björn Rommens, oud-voorzitter van de cliëntenraad van Jutz.
- Jongeren: participeren in interviews en (optie) videoclips.

4. Activiteitenplan

Opzet podcasts

De podcasts zijn te beluisteren bij de herinneringsborden via de QR-code. Het zijn korte herinneringen van bewoners of medewerkers, gelinkt aan die plek. De bezoeker van die plek wordt zo even meegenomen in de geschiedenis. Voor de podcasts zoeken we jongeren, die de interviews doen van een hoofdpersoon die op die locatie gewoond of gewerkt heeft. We maken voor deze podcasts dus in het totaal 12 à 14 opnames. We monteren de interviews tot een podcast van ongeveer 3 minuten. De podcasts en samenvattingen van de interviews worden beschikbaar gesteld via de website. De interviews worden ook gebruikt voor de radiodocumentaire.

Radiodocumentaire en videoclips

We maken een radiodocumentaire over de geschiedenis van de jeugdzorg in West-Brabant. In de documentaire 'Ontwikkeling van de jeugdzorg aan de hand van levensverhalen' komen oud-bewoners en oud-medewerkers aan het woord, die ook in de korte potcasts hun verhaal vertellen. Daarnaast (optie) ondersteunende videoclips met beeldmateriaal uit archieven.

Rode draad

In alle producties past een rode draad. Die rode draad is dat zorg voor jongeren in de knel behalve een beroep ook een roeping is, in de zin van de moderne betekenis 'geroepen tot een maatschappelijke taak'. Jeugdzorgwerker is een vak, waarvoor talent, toewijding en compassie nodig is.

Jongeren in de knel voelen zich vaak weinig waard, want zij mochten er zo vaak niet zijn, om wat voor reden ook. De hulp aan deze jongeren vraagt vakbekwaamheid, maar daar doorheen gaat het er om deze jongeren te laten voelen dat ze er mogen zijn.

Dat is altijd zo geweest, zowel honderd jaar geleden als tegenwoordig.

En dat zal ook zo zijn in de huidige tijd, waarin velen vervuld zijn van 'innovatie'.

Want jeugdzorg draait uiteindelijk niet om structuur, die in de loop der jaren ook verloren blijken te kunnen gaan. De toegewijde jeugdzorgwerkers vinden immers dan wel elders hun bestemming in andere organisaties. Er zal echter geen innovatie zijn zonder de passie van de jeugdzorgwerker.

Dat is wat zichtbaar zal worden in de interviews: oud-bewoners, die precies weten wie de jeugdzorgwerker is geweest, die betekenis heeft gehad. En oud-medewerkers die kunnen vertellen waar het in hun werk echt om ging. Jammer van die organisaties, maar de jongeren zijn toch veel belangrijker.

Jongeren nemen deel

In het plan zit ook het jongerenproject waarin jongeren meewerken aan de podcasts.

We denken aan jongeren met affiniteit voor het onderwerp en enige ervaring ter zake. Waar nodig krijgen zij ondersteuning van de projectgroep. Interviewers gaan eerst op pad om met de hoofdpersonen een voorgesprek te doen. Later volgen de eigenlijke opnames voor de podcasts.

Bij de optie videoclips zijn jongeren betrokken voor zoeken van beeldmateriaal en maken videoclips.

5. Bekostiging

Desgevraagd is als bijlage bij dit plan een begroting/dekkingsplan beschikbaar. Globale indicatie:

Inkomsten

- Eigen bijdrage Erfgoed Jutz.
- Crowdfunding onder vrienden van Erfgoed Jutz
- Jeugdzorginstellingen in West-Brabant
- Gemeenten in West-Brabant
- Fondsen

Uitgaven

- Erfgoed Jutz is een vrijwilligersorganisatie. Wel worden gemaakte kosten vergoed.
- Verhalis is een ideële stichting. Wel is sprake van vergoeding van personele inzet voor dit project.
- Onkosten voor benodigde materialen, variërend van de herinneringsborden met de QR-code tot (optie) zoeken van historisch beeldmateriaal en maken en editen van videoclips.
- Onkosten voor PR.

6. Planning incl. communicatieplan

Toewerken naar de publieke lancering van het project

Het plan is om de lancering van dit project te koppelen aan een bijzonder moment, namelijk het plaatsen van het jeugdzorgbeeld 'Geef me handen om op te staan' van beeldhouwer John Rijnen.

'Geef me handen om op te staan' van beeldhouwer John Rijnen (ook maker van de muzikanten bij het casino in Breda)

Beeld op de hoek Viveslaan – Lange Bedde in Breda, donatie van de voormalige stichting Jeugdhulp West-Brabant.

De omwonenden hebben gevraagd om het beeld na de renovatie van het Erasmusplein daar een prominentere plaats te geven.

Die locatie is tegenover twee vestigingen van jeugdzorginstellingen in Breda, namelijk Erasmusweg 34 (voorheen Bureau Jeugdzorg, Jeugdbescherming en multifunctionele jeugdzorg, nu Zorgcampus Careflex) en Lange Bedde 1 (voorheen Tehuis voor studerende en werkende meisjes, crisiscentrum, kinderdagcentrum en nu Vigere pleegzorg).

Stappenplan voorbereidingsfase

- 1^e kwartaal 2021:
 - Projectplan uitwerken, steun verwerven.
- 2^e kwartaal 2021:
 - Fondsen verwerven,
 - Zoeken van te interviewen personen,
 - Verhalen verzamelen.
 - Medewerking verkrijgen voor plaatsen herinneringsbordjes,
 - Contacten met radio-omroepen.
- 3^e kwartaal 2021:
 - Definitieve beslissing over doorgaan van het project
 - Productie van verhalen en materialen (herinneringsborden).
- 4^e kwartaal 2021:
 - Vervolg productie
 - PR.
- 1^e kwartaal 2021
 - Opvolgen van lancering. Uitbreiden postcasts naar andere websites. Optie: idem videoclip.

Communicatieplan bij projectlancering omstreeks jaarwisseling 2021/2022

- Lancering podcasts en documentaire '100 jaar jeugdzorg in West-Brabant'. Omroep Brabant en BNdeStem hebben al interesse getoond voor de lancering en de documentaire.
- De lancering en de documentaire koppelen aan een Event ter markering van de veranderingen in de Jeugdzorg in West-Brabant in combinatie met de herplaatsing van het beeld van John Rijnen.
- De koppeling van het project '100 jaar jeugdzorg in West-Brabant' met het Event geeft een goede gelegenheid voor PR over jeugdhulp en over participerende innovatie in de Ruimtelijke Ordening.
- Tegelijkertijd plaatsing van de bordjes bij alle projectlocaties in West-Brabant.
- Vervolg: onderhoud QR-bordjes en beluisteren en bekijken daarvan via de website 'Geschiedenis jeugdzorg WB', uitbreiding naar andere websites en (optie) verspreiden videoclips.

Bestuur Stichting 'Geschiedenis Jeugdzorg West-Brabant'

- W. Willems, voorzitter, oud-politicus (wethouder, Statenlid, 2^e Kamer) en v/h actief in jeugdzorg,
- J. Hopstaken, secretaris, archivaris Westbrabants Archief,
- C. Dresen, penningmeester, oud-directeur jeugdzorg.

KvK: nr. 82669732, www.geschiedenisjeugdzorgwb.nl, geschiedenis.jeugdzorg.wb@gmail.com

Locaties van herinneringsborden met QR-code

- 1. Erasmusplein, multifunctionele (jeugdzorglocatie te Breda)**
Gebouwd in 2000 voor het toenmalig Bureau Jeugdzorg (ambulante jeugdhulp en jeugdbescherming). Van 2010 tot 2020 thuisbasis van ambulante jeugdhulp van Tender en na een fusie in 2012 van Juzt. Tegenwoordig zorgcampus van Careflex. Eind van de straat het Erasmusplein, waar het beeld van J. Rijnen gepland is.
- 2. Krabbebossen te Rijsbergen**
Midden op een terrein van 12 hectare staat een villa uit begin 20^e eeuw. Daarbij werd in 1933 een tehuis gebouwd voor kleuters met gezondheidsproblemen. Later jeugdzorginstelling en multidisciplinair kinderdagverblijf, met nieuwbouw uit 1997. Op het terrein is ook een school voor speciaal basisonderwijs.
- 3. Lievenshove te Oosterhout**
Na WO II gestart in Bergen op Zoom als internaat voor kinderen van NSB'ers. In 1963 verhuisd naar Oosterhout. In 2019 gesloten. De beeldbepalende personeelsflat is gesloopt, maar de leefgroepen zijn er nog. Op het terrein is ook een school voor speciaal VO-onderwijs en het onderdak van Erfgoed Juzt.
- 4. Laanzicht te Teteringen**
In 1946 opgericht door de zusters van Bethanië onder de naam Maria Rabboni. Achter het zusterhuis staan kleinschalige leefgroepen en gezinshuizen. In 1995 werd het onderdeel van De Zuidwester en veranderde de naam in Laanzicht. Sinds 2012 via fusie onderdeel van Juzt.
- 5. Tehuis voor studerende en werkende meisjes Lange Bedde, Breda**
In 1972 opgericht als RK meisjeshuis, waarna al snel het pand aan de Lange Bedde in Breda werd gebouwd. Na de fusie met Lievenshove en Lentehof in 1995 werd het crisiscentrum. Vanaf 2015 in gebruik voor multidisciplinair kinderdagverblijf en pleegzorg, voor welke laatste functie stg. Vigere het nog steeds in gebruik heeft.
- 6. Lentehof Ceresstraat, Breda**
In 1966 als gemeentelijke voorziening opgericht kinderhuis en kinderdagverblijf, gelegen op het terrein van de Oranjeboom bierbrouwerij aan de Ceresstraat. Na de fusie in 1995 met Lievenshove en het Meisjeshuis verhuisden het kinderhuis naar de Lange Bedde 1 en het kinderdagverblijf naar stg. Kober.
- 7. Boddaert dagcentrum schoolgaande jeugd, Breda**
In de tachtiger jaren werden overal in Nederland met rijkssubsidie Boddaertcentra opgericht, al eerste serieus alternatief voor internaten. In Breda kwam het terecht in het voormalige weeshuis (uit 1606) tegenover het Casino. Eerst zelfstandig, in 1995 bij de Zuidwester en vanaf 2012 bij Juzt, geïntegreerd met andere daghulp.
- 8. De Driekant te Rosendaal**
De fusie van Lievenshove, Lentehof en Meisjeshuis in Breda in 1995 maakte het mogelijk om een 24-uurs voorziening te bouwen in het westelijk deel van de regio. Naast een meisjesgroep was er een gemengde groep en een kamertrainingsgroep. Ook nu Juzt gesloten is, blijft het in gebruik als multifunctionele voorziening.
- 9. Schoolinternaat Edward Poppe te Etten Leur**
Schoolinternaten, vaak samen met een seminarie, stammen uit begin vorige eeuw, toen er m.n. op het platteland weinig scholen waren en slechte verbindingen. De Broeders van Liefde opende dit internaat in 1951. Na 1968 daalde het leerling-aantal snel. In 1995 kwam het met 15 kinderen bij De Zuidwester. In 2010 gesloten
- 10. Landhuis Lievensberg te Bergen op Zoom**
Na WO II werd het landhuis tot 1963 gebruikt als meisjes-afdeling van het nabij gelegen landhuis Lievenshove (waar de jongens verbleven), wat stond op de plek waar nu het ziekenhuis is. In later jaren werd het een tijd gebruikt als crisiscentrum door eerst stg. Breek en daarna De Zuidwester, die het in 2010 verliet.
- 11. De Klokkenberg te Breda**
In 1951-1953 gebouwd als sanatorium. Later verbreed naar hartchirurgie, epilepsie centrum en kinderpsychiatrische centrum de Mark. De kinderpsychiatrie verhuisde in 2011 naar GGZ Breburg aan de Poolsweg in Breda. Rijksmonument de Klokkenberg werd in 2017-2018 verbouwd tot 150 woningen en appartementen
- 12. Via Almata en Volksabdij Ossendrecht**
In 1935 opgericht als werkkamp voor werkeloze jongeren uit de omgeving. Na de bevrijding internaat met ambachtsschool. Vanaf 1990 internaat voor jongeren in justitieel kader, waarvoor later ook nieuwbouw kwam. Vanaf 2010 onder de naam Via Almata 24 uren voorziening voor hoog complexe zorg voor jongeren/gezinnen.

Over Verhalis

Binnen Stichting Verhalis (www.verhalis.nl) werken filmmakers, tentoonstellingsmakers en gamedesigners aan verschillende erfgoedprojecten. Verhalis vertelt de geschiedenis aan de hand van persoonlijke levensverhalen.

Verhalis initieert en participeert in erfgoedprojecten en zoekt steeds een passende vorm. Dat kan zijn een film, een game, een podcast of een landart project. Verhalis zoekt daarin brede samenwerking met de media, de wetenschap en het publiek. Zo maakte Verhalis een Alternate Reality Game over de 80-jarige oorlog in Breda, een spel dat gedurende zes weken zowel via social media, Omroep Brabant, en 'in real life' gespeeld werd in musea en in de straten van Breda.

Verhalis stond aan de wieg van het erfgoedproject 'geluk op 13', waarin Tilburg University, Omroep Brabant, Brabants Dagblad en ROC-school voor welzijn samenwerkten aan een fotoproject over geluk van mensen die op huisnummer 13 wonen. Verhalis maakte ook de bijbehorende televisieserie. Het project werd genomineerd voor de Brabantse erfgoedprijs.

Tussen 2015 en 2018 realiseerde Verhalis het Landartproject 'de dodendraad leeft' (zie hieronder een van de borden van dit project met de via de QR code te beluisteren podcast) . Samen met zo'n drieduizend basisschoolleerlingen uit de grensstreek plantten ze 200.000 witte krokusbolletjes die in het voorjaar een wit bloemenlint vormen. Het krokuslint markeert ieder jaar de plek waar in de Eerste Wereldoorlog de elektrische grensversperring stond tussen België en Nederland. Deze 'dodendraad' kostte zo'n 1000 mensen het leven. Dit project haalde het NOS-journaal en het VRT-nieuws.

Verhalis maakte ook de filmserie 'kloosterverhalen'. Dit is een serie korte films over persoonlijke herinneringen van kloosterlingen. Deze serie (meer dan 40 films) breidt zich nog steeds uit. De films geven een inkijk in het snel verdwijnende kloosterleven en worden vertoond op tv, in filmtheaters en musea. (www.verhalis.nl)

'De dodendraad leeft' is een gedenkteken in het landschap in de vorm van een krokuslint tussen de Noordzee en het Drielandenpunt bij Vaals. Tijdens de Eerste Wereldoorlog plaatste de Duitse bezetter langs de hele Belgisch-Nederlandse grens een elektrische versperring die onder een spanning van 2000 volt stond. Daardoor werden spionnen, Belgische oorlogsvrijwilligers, Duitse deserteurs en smokkelaars tegengehouden. Bij die 'Dodendraad' zijn zo'n 1000 slachtoffers gevallen.

In 2018 hebben scholieren en bewoners hier langs de grens witte krokussen geplant. Ieder voorjaar maken de krokussen het voormalige tracé van de Dodendraad weer zichtbaar.

Een langeafstandsfietsroute langs dit traject kunt u met de QR-code rechtsonder downloaden (www.grensroute.eu).

Na de wapenstilstand op 11 november 1918 werd de gehate draad heel snel afgebroken. Iedereen kon wel iets gebruiken. Zeker voor elke boer waren palen en draad bruikbaar als omheining. Vanuit het Nederlandse Thorn was de hulp wat overdreven.

Op 14 november 1918 voelden de Kessenicher burgemeester Franciscus Lamberigts zich verplicht per brief de burgemeester van Thorn te wijzen op de diefstal van palen en draad door de inwoners van Thorn. Men werd dringend verzocht alles ter plaatse terug te brengen. De gemeente Kessenich had de palen immers zelf moeten leveren.

Over Erfgoed Juzt

Het verleden verdient een toekomst

Stichting Erfgoed Juzt bewaart historisch materiaal afkomstig van Juzt en haar ruim 20 rechtsvoorgangers uit de afgelopen 100 jaar (zie pagina 8). Erfgoed Juzt stelt dat ook ten toon op haar locatie in Oosterhout of in gast-tentoonstellingen, zoals in 2021 in museum de Weeghreyse in Zundert¹ (www.deweeghreyse.nl).

Naast bewaren van erfgoed helpt Erfgoed Juzt ook oud-cliënten, die hun herinnering aan vroegere hulp willen ophalen. Het historisch materiaal helpt hen daarbij, maar Erfgoed Juzt heeft geen persoonsdossiers. Die berusten elders, o.m. bij de zes rechtsopvolgers, aan wie het in 2020 opgeheven Juzt de jeugdzorg heeft overgedragen. Oudere dossiers zijn conform de Jeugdwet vernietigd.

De voorwerpen bij Erfgoed Juzt bestaan uit folders, naamborden, psychologische en medische instrumenten en PR-materiaal, zoals een film van een bezoek van prinses Beatrix. Ook zijn er vitrines met historisch materiaal. Die erfgoed-voorwerpen zijn vaak door Juzt of de rechtsvoorgangers aan Erfgoed Juzt ter beschikking gesteld of door (oud) medewerkers geschonken.

Prinses Beatrix bezoekt de Krabbebossen

Waarom herinneren?

Juzt en de rechtsvoorgangers hebben voor veel mensen een belangrijke rol in hun leven gespeeld. Oud-bewoners zijn er voor een deel van hun jeugd opgegroeid en vragen zich achteraf af wat dat voor hen heeft betekend. Veel oud-medewerkers hebben er hun vak geleerd en werken nu in wijkteams en elders in de jeugdhulp, veelal in West-Brabant. Andere collega's zijn inmiddels met pensioen.

Nu Juzt niet meer bestaat, horen we van veel mensen dat zij het een goed idee vinden dat van die geschiedenis een soort erfgenaam blijft bestaan.

Ervaringen van toen kunnen ook lering zijn voor de jeugdzorg van nu.

Activiteiten van Erfgoed Juzt

- Het verzamelen van historisch materiaal en verhalen over de geschiedenis van de jeugdzorg in West-Brabant.
- Het informeren van oud-cliënten.
- Het houden van presentaties en tentoonstellingen
- Het bieden van rondleidingen voor oud-cliënten en een locatie voor reünies.
- Het publiceren van periodieke informatie voor de 'Vrienden van Erfgoed Juzt'.

Bestuur: Loes Gulickx, voorzitter, John Jacobs, secretaris, Coen Dresen, penningmeester, Edith van Damme, Bruno van Gent.
Raad van Toezicht: mw. H. Huijbregts-Schiedon, prof. R. Scholte, T. Horn.
Website www.erfgoedjuzt.nl, email stichting@erfgoedjuzt.nl, telefoon 06 48683956

¹ In BNdeStem van 4-4-2021: <https://www.bndestem.nl/breda/krabbebossen-van-bleekneusjes-uit-de-jaren-dertig-tot-wijsneusjes-van-later~a4169fb53/>

Periode	Landelijk beeld	West-Brabant	Juzt en haar voorlopers
1900 - 1945	- Basisvisie: 'zorg voor' in 24 uren vorm - Verzuilde jeugdzorg, uitgevoerd door religieuze - Particuliere financiering m.u.v. jeugdbescherming	- Verzuilde voogdij-instellingen, - Schoolinternaten en tehuizen voor zieke kinderen / zwangere meisjes	- Schoolinternaten St. Louis (1840), E. Poppe - Moederheil (1917, later Valkenhorst) - Medisch kinderhuis Krabbebossen (1933)
1945 - 1985	- Geleidelijke ontzulling van jeugdzorg - Jeugdinstellingen worden gesubsidieerd, maar als lappendeken met aparte subsidieregelingen. - Geleidelijke komst van beroepskrachten - Instellingen zijn verantwoordelijk eigen instroom - Groeiende weerstand tegen de grote rol van de jeugdbescherming, de willekeur wie hulp krijgt en het ontbreken van cliëntrechten.	- Ontstaan nieuwe instellingen in W.Brabant. 1980: 20 instellingen - Iedere instelling eigen aanbod en eigen instroom. - Bij veel instellingen aanmelden om maar een plek te vinden. - Schoolinternaten raken overbodig (ontzulling en komst meer scholen)	- Lievenshove (B.o.Z. 1945, O'hout 1983) - Jeugdorp Maria Rabboni (1953) - Opvanghuis Lentehof (1986) - Tehuis studerende/werkende meisjes (1972) - Medisch kleuterdagverblijven (MKD, 1978) - Boddaert Breda - Sosjale Joenit Bergen op Zoom, JAC Breda - Jeugd en Jongerenservice Roosendaal
1985 - 1995	Eerste fase stelselherziening - Subsidiering Regionale Samenwerkingsverbanden Jeugdhulpverlening (1986) - Instroom jeugdhulp, via erkende instellingen - Wet Jeugdhulpverlening: jeugdhulpverlening naar provincies (1992), maar zonder jeugd-ggz, jeugdbescherming en jeugdgezondheidszorg. - Wel schaalvergroting in al die sectoren.	- Afstemming in Regionaal Samenwerkingsverband 'VOJ'. - Doel: stimuleren ambulante initiatieven en voorkomen van leuren met plaatsingen. - Mede door schaalvergroting ook komst van centrale intakes. - Geen plek voor moeilijk plaatsbare jeugd 13 plus	- 1989 Fusie Sosjale Joenit, J&J service + Begeleid Wonen/Kamertraining - 1992 Medisch Pedagogische Instellingen: fusie Krabbebossen + MKD's - 1993 Jeugdhulp West-Brabant: fusie Lievenshove, Meisjeshuis + Lentehof - 1995 De Zuidwester: fusie van Maria Rabboni, Boddaert Breda, JAC Breda, Sosjale Joenit en school-/schippersinternaat Edward Poppe - Nieuwe initiatieven: Boddaert West-Brabant, Karam (opvanghuis Marokkaanse jongens), klinische verslavingszorg Sosjale Joenit (nu Novadic Kentron), leeftijdsgrens Lievenshove van 13 naar 18 jaar.
1995 - 2005	Tweede fase van stelselherziening - Visie: 'zo-zo-zo': ambulant, minder residentieel - Ontstaan Bureaus Jeugdzorg (1996), - Wet op Jeugdzorg (2002): jeugdhulpverlening en jeugdbescherming gaan samen. - Instroom jeugdzorg alleen via Bureau Jeugdzorg - Maar GGZ blijft apart, instroom via huisarts	- Start Bureau Jeugdzorg West-Brabant (1996) met gezamenlijk zorgtoewijzingsteam (IZT) - Pleegzorg gecentraliseerd in één voorziening in West-Brabant - B.Jz West-Brabant gaat op in B.Jz Noord-Brabant (2001)	- Nieuw initiatief: Hulp aan Huis, Avicenna, Opvang jeugdige vluchtelingen, Opvang dak/thuislozen BoZ, Pension zwerfjeugd Breda, KDV Etten Leur - Pleegzorgvoorziening W.Brabant wordt onderdeel van de Zuidwester - Jeugdhulp WB, Zuidwester en MPI partner in B.Jz WB: stem in de instroom - 2001, Met de komst B.Jz NB wordt instroom geheel extern bepaald - 2003, Tender: fusie SJWB en Med.Ped.Instellingen - Nieuwbouw Driekant, Krabbebossen, Laanzicht, groepen Lievenshove
2005 - 2015	Aanloop volgende stelselherziening: - Groeiende onvrede over Bureau Jeugdzorg en over groei van de jeugdzorg i.h.a., - Wetswijziging gesloten jeugdzorg (2008), - Regeerakkoord 2012: jeugdzorg naar gemeenten	Provincie Noord-Brabant verlaat concurrentiemodel en koerst op afstemming van provinciaal Bureau Jeugdzorg met grote jeugdzorgaanbieders in vier regio's, w.o. West-Brabant.	- Nieuwe initiatieven: Ouderschap blijft, Keinder (diagnostiek), Foyer de Jeunesse, JeugdzorgPlus (gesloten jeugdzorg). - Nieuwbouw JeugdzorgPlus op 3 locaties (voor beter betrekken van gezinnen) - 2011: Ontstaan Safegroup, fusie van Valkenhorst en Blijf Zuid Holland Zuid. - 2012: Juzt, fusie van Tender, de Zuidwester en Don Bosco Roosendaal.
2015 - 2017	Derde fase van stelselherziening: - Jeugdwet (incl. GGZ) naar de gemeenten (2015) - Jeugdbescherming krijgt aparte positie in GI's - Inkoop, bezuinigingen, instroom per gemeente - Er komt registratiesysteem voor jeugdzorgwerkers - Blijft de passie van jeugdzorgwerker voor jeugd	West-Brabant: twee regio's: Oost en West. Het Jeugdhulp-speelveld wordt uitgebreid met GGZ, LVB en veel kleine aanbieders. Vanuit betrokken- en verantwoordelijkheid investeren gemeenten in jeugd-/wijkteams. Jeugdzorgwerkers gaan over naar 1 ^o lijn.	- 2016, Fusie van Juzt en Safegroup. - De gevolgen van de decentralisatie worden heel voelbaar met zowel inhoudelijke als administratieve afstemmingsproblemen met gemeenten. - Ontoereikende vergoedingen voor intensieve 24 uren jeugdzorg. - Gevolg marktwerking: Juzt krimpt door komst van andere aanbieders. - Aanpassingen aan de decentralisatie kosten Juzt veel tijd en inspanning.
2018 - 2020	Toenemende kritiek op decentralisatie jeugdhulp. - Diversiteit in jeugd-/wijkteams verzakt het stelsel - Jeugdhulpaanbieders zoeken naarstig evenwicht in bezuinigingen en diversiteit van opdrachtgevers - Wellicht in 2 ^o helft 2020 meer landelijke regels.	Gemeenten sturen verder op transformatie; jeugd-/wijkteams, nieuwe hulpvormen dicht bij kind en gezin, minder 24 uren jeugdzorg en samenwerking met meer zorgaanbieders i.p.v. grote multifunctionele aanbieders.	- Reorganisatiepogingen om financieel fundament te verbeteren. - Om de zorg te continueren zoekt verlieslatend Juzt een fusiepartner. - Sluiting van Lievenshove, de Vliethoeve (2019) en de Krabbebossen (2020). - Extra middelen, nodig voor overname afgeslankt Juzt, worden niet gevonden. - Juzt stopt op 1 april 2020 en draagt de zorg over aan meerdere opvolgers.

